Zbirka odločb sodne prakse

SODBA SODIŠČA (veliki senat)

z dne 15. oktobra 2024*

„Predhodno odločanje – Člen 267 PDEU – Obseg obveznosti nacionalnih sodišč, ki odločajo na zadnji stopnji, da vložijo predlog za sprejetje predhodne odločbe – Postopek odločanja o dopustitvi revizije pred vrhovnim sodiščem države članice – Predlog stranke, ki predlaga dopustitev revizije, naj se Sodišču predloži vprašanje glede razlage prava Unije – Nacionalna ureditev, v skladu s katero se revizija dopusti, kadar se z njo zastavlja pravno vprašanje, ki je pomembno za zagotovitev pravne varnosti, enotne uporabe prava ali razvoja prava – Obveznost nacionalnega vrhovnega sodišča, da v postopku odločanja o dopustitvi revizije preuči, ali je treba vložiti predlog za sprejetje predhodne odločbe – Obrazložitev sklepa o zavrnitvi predloga za dopustitev revizije“

V zadevi C-144/23,

katere predmet je predlog za sprejetje predhodne odločbe na podlagi člena 267 PDEU, ki ga je vložilo Vrhovno sodišče (Slovenija) s sklepom z dne 7. marca 2023, ki je na Sodišče prispel 9. marca 2023, v postopku

KUBERA, trgovanje s hrano in pijačo, d. o. o.,

proti

Republiki Sloveniji,

SODIŠČE (veliki senat),

v sestavi K. Lenaerts, predsednik, T. von Danwitz, podpredsednik, F. Biltgen, predsednik senata, K. Jürimäe, predsednica senata, C. Lycourgos, predsednik senata, M. L. Arastey Sahún, predsednica senata, S. Rodin, D. Gratsias, M. Gavalec, predsedniki senatov, A. Arabadjiev (poročevalec), J. Passer, Z. Csehi, sodniki, in O. Spineanu-Matei, sodnica,

generalni pravobranilec: N. Emiliou,

sodni tajnik: M. Longar, administrator,

na podlagi pisnega postopka in obravnave z dne 5. marca 2024,

ob upoštevanju stališč, ki so jih predložili:

– za KUBERA, trgovanje s hrano in pijačo, d. o. o., A. Velkaverh, odvetnik,

* Jezik postopka: slovenščina.

– za slovensko vlado B. Jovin Hrastnik in N. Pintar Gosenca, agentki,

– za nemško vlado J. Möller, agent,

– za latvijsko vlado K. Pommere in S. Zābele, agentki,

– za nizozemsko vlado P. P. Huurnink, agentka,

– za finsko vlado A. Laine, agentka,

– za Evropsko komisijo F. Erlbacher, B. Rous Demiri in C. Urraca Caviedes, agenti,

po predstavitvi sklepnih predlogov generalnega pravobranilca na obravnavi 18. junija 2024

izreka naslednjo

Sodbo

1 Predlog za sprejetje predhodne odločbe se nanaša na razlago člena 267, tretji odstavek, PDEU in člena 47 Listine Evropske unije o temeljnih pravicah (v nadaljevanju: Listina).

2 Ta predlog je bil vložen v okviru spora med družbo KUBERA, trgovanje s hrano in pijačo, d. o. o. (v nadaljevanju: KUBERA), in Republiko Slovenijo, ki jo zastopa Ministrstvo za finance (Slovenija), zaradi carinskega ukrepa, ki se nanaša na uveljavljanje pravic intelektualne lastnine.

Pravni okvir

Pravo Unije

3 Člen 17(1) Uredbe (EU) št. 608/2013 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 12. junija 2013 o uveljavljanju pravic intelektualne lastnine s strani carinskih organov in razveljavitvi Uredbe Sveta (ES) št. 1383/2003 (UL 2013, L 181, str. 15) določa:

„Carinski organi prekinejo prepustitev blaga ali ga zadržijo, če prepoznajo blago, pri katerem obstaja sum kršitve pravice intelektualne lastnine, ki je zajeta z odločbo, s katero se je ugodilo zahtevi[, naslovljeni na pristojni carinski urad, naj carinski organi ukrepajo].“

Slovensko pravo

4 Člen 22 slovenske ustave določa:

„Vsakomur je zagotovljeno enako varstvo njegovih pravic v postopku pred sodiščem in pred drugimi državnimi organi, organi lokalnih skupnosti in nosilci javnih pooblastil, ki odločajo o njegovih pravicah, dolžnostih ali pravnih interesih.“

5 Člen 22(1) Zakona o upravnem sporu (Uradni list RS, št. 105/06) v različici, ki se uporablja za spor o glavni stvari, določa:

„V upravnem sporu se uporabljajo določbe zakona, ki ureja pravdni postopek, kolikor ta zakon ne določa drugače.“

6 Člen 367(1) Zakona o pravdnem postopku (Uradni list RS, št. 73/07) v različici, ki se uporablja za spor o glavni stvari (v nadaljevanju: ZPP), določa:

„Zoper pravnomočno sodbo, izdano na drugi stopnji, lahko stranke vložijo revizijo v 15 dneh po vročitvi sklepa vrhovnega sodišča o dopustitvi revizije.“

7 Člen 367a ZPP določa:

„(1) Sodišče dopusti revizijo, če je od odločitve vrhovnega sodišča mogoče pričakovati odločitev o pravnem vprašanju, ki je pomembno za zagotovitev pravne varnosti, enotne uporabe prava ali za razvoj prava preko sodne prakse. Sodišče dopusti revizijo zlasti v primerih:

– če gre za pravno vprašanje, glede katerega odločitev sodišča druge stopnje odstopa od sodne prakse vrhovnega sodišča, ali

– če gre za pravno vprašanje, glede katerega sodne prakse vrhovnega sodišča ni, še zlasti, če sodna praksa višjih sodišč ni enotna, ali

– če gre za pravno vprašanje, glede katerega sodna praksa vrhovnega sodišča ni enotna.

(2) O dopustitvi revizije odloči vrhovno sodišče na podlagi predloga stranke za dopustitev revizije.“

8 Člen 367b ZPP določa:

„(1) Predlog za dopustitev revizije mora stranka podati v 30 dneh po vročitvi pravnomočne sodbe sodišča druge stopnje.

(2) Predlog za dopustitev revizije se vloži pri vrhovnem sodišču.

[…]

(4) V predlogu za dopustitev revizije mora stranka natančno in konkretno navesti sporno pravno vprašanje in pravno pravilo, ki naj bi bilo prekršeno, okoliščine, ki kažejo na njegovo pomembnost, ter na kratko obrazložiti, zakaj je sodišče druge stopnje to vprašanje rešilo nezakonito; zatrjevane kršitve postopka mora opisati natančno in konkretno, na enak način pa mora izkazati tudi obstoj sodne prakse vrhovnega sodišča, od katere naj bi odločitev [sodišča nižje stopnje] odstopala, oziroma neenotnost sodne prakse.“

9 Člen 367c ZPP določa:

„(1) O predlogu za dopustitev revizije s sklepom odloča senat treh sodnikov vrhovnega sodišča.

(2) Za obrazložitev sklepa, s katerim se predlog za dopustitev revizije zavrne, zadošča, da se sodišče splošno sklicuje na neobstoj pogojev iz 367.a člena tega zakona.

(3) V sklepu o dopustitvi revizije sodišče navede, v katerem delu oziroma glede katerih konkretnih pravnih vprašanj se revizija dovoli.

(4) Zoper sklep o dopustitvi revizije oziroma sklep, da revizija ni dopustna, ni pritožbe.“

10 Člen 368 ZPP določa:

„O reviziji odloča vrhovno sodišče.“

11 Člen 370(1) ZPP določa:

„Revizija se lahko vloži zaradi bistvene kršitve določb pravdnega postopka pred sodiščem prve stopnje, ki jih je stranka uveljavljala pred sodiščem druge stopnje, ali zaradi bistvene kršitve določb pravdnega postopka pred sodiščem druge stopnje ali zaradi zmotne uporabe materialnega prava.“

Spor o glavni stvari in vprašanji za predhodno odločanje

12 KUBERA, družba za trgovanje s hrano in pijačo, je v Turčiji kupila 87.600 pločevink pijače Red Bull, proizvedenih v Avstriji, in jih z ladjo pripeljala v Luko Koper (Slovenija), da bi jih uvozila.

13 Finančna uprava Republike Slovenije je z odločbama z dne 5. oktobra 2021 na podlagi člena 17 Uredbe št. 608/2013 odločila, da bo navedene pločevinke zadržala do odločitve o pravdnem sporu, ki ga je za zaščito pravic intelektualne lastnine, povezanih z istimi pločevinkami, sprožila družba Red Bull GmbH, imetnica teh pravic.

14 Družba KUBERA je po tem, ko sta bili upravni pritožbi zoper ti odločbi zavrnjeni, zoper navedeni odločbi vložila tožbi pri Upravnem sodišču (Slovenija), ki je ti tožbi zavrnilo.

15 Družba KUBERA je zoper sodbi Upravnega sodišča pri Vrhovnem sodišču, ki je predložitveno sodišče, vložila predloga za dopustitev revizije, v okviru katerih trdi, da se v sporu o glavni stvari postavlja vprašanje, ali se Uredba št. 608/2013 uporablja za položaj, v katerem uvoženo blago proizvaja imetnik pravic industrijske lastnine, ki so povezane s tem blagom. Šlo naj bi za pomembno pravno vprašanje v smislu člena 367a ZPP, ki upravičuje dopustitev revizij. Družba KUBERA sicer meni, da se Uredba št. 608/2013 za tak položaj ne uporablja, vendar predlaga, naj se, če se predložitveno sodišče s to presojo ne bi strinjalo, to vprašanje predloži Sodišču v predhodno odločanje.

16 Predložitveno sodišče se sprašuje, prvič, ali mu člen 267, tretji odstavek, PDEU nalaga, da za odločanje o predlogih družbe KUBERA za dopustitev revizije preuči predlog te družbe, naj se Sodišču v predhodno odločanje predloži vprašanje glede razlage prava Unije. Drugič, sprašuje se, ali mora, če bi ugotovilo, da pri Sodišču predloga za sprejetje predhodne odločbe ni treba vložiti, na podlagi člena 47 Listine svojo odločitev obrazložiti, čeprav je treba v skladu s členom 367c(2) ZPP sklep, s katerim se predlog za dopustitev revizije zavrne, obrazložiti le na kratko.

17 Predložitveno sodišče navaja, da je revizija izredno pravno sredstvo zoper pravnomočno sodno odločbo, njen namen pa je poenotenje sodne prakse in njeno usmerjanje, enako kot to velja za postopek predhodnega odločanja iz člena 267 PDEU. Ker je pravo Unije del slovenskega pravnega reda, Vrhovno sodišče s sodno prakso v okviru revizijskega postopka zagotavlja tudi pravilno in enotno uporabo prava Unije.

18 Revizijski postopek je razdeljen na dve fazi, in sicer, prvič, fazo, v kateri se ugotavlja, ali se revizija dopusti, in drugič, če se revizija dopusti, fazo vsebinske obravnave zadeve.

19 Revizijo je mogoče dopustiti le na izrecni predlog ene od strank zadevnega spora in le, če ta stranka dokaže objektivno pomembnost pravnega vprašanja, o katerem mora odločiti Vrhovno sodišče. V okviru faze, ki se nanaša na preučitev predloga za dopustitev revizije, naj bi moralo to sodišče torej dati prednost javnemu interesu v širšem smislu, in sicer potrebi po zagotovitvi doslednosti sodne prakse in enotne uporabe prava, ne pa zasebnemu interesu strank v sporu. Ta faza je „filter“ za dostop do Vrhovnega sodišča, njen namen pa je zagotoviti, da to sodišče v celoti izpolni svojo ustavno vlogo in odloči v razumnem roku.

20 Iz sodne prakse Vrhovnega sodišča izhaja, da se revizija dopusti, če stranka zadostno dokaže, da nižje sodišče ni upoštevalo sodne prakse Sodišča ali da se v obravnavani zadevi postavlja vprašanje skladnosti nacionalnega prava s pravom Unije, v zvezi s katerim ni sodne prakse Vrhovnega sodišča. Zadnjenavedeno sodišče je že dopustilo revizije iz razloga, da je postavljeno vprašanje pomembno tako z vidika enotne razlage in uporabe prava Unije kot z vidika razvoja nacionalnega prava. Enako je torej obravnavalo vprašanja v zvezi s pravom Unije in vprašanja v zvezi z nacionalnim pravom.

21 Vendar predložitveno sodišče pojasnjuje, da čeprav ni izključeno, da lahko pravni pomen zadeve, ki mu je predložena, izhaja iz preudarkov v zvezi s pravom Unije, niti dejstvo, da bo to pravo morda uporabljeno v okviru vsebinske preučitve zadeve, niti okoliščina, da ena od strank v sporu v predlogu za dopustitev revizije predlaga, naj se pri Sodišču vloži predlog za sprejetje predhodne odločbe, sama po sebi ne zadoščata za to, da se revizija dopusti.

22 Zato naj predložitvenemu sodišču na podlagi ZPP ne bi bilo treba že v fazi postopka odločanja o dopustitvi revizije preučiti, ali bi bilo treba Sodišču postaviti vprašanje za predhodno odločanje, če bi bila revizija dopuščena.

23 Predložitveno sodišče tudi navaja, da zoper njegove sklepe o predlogih za dopustitev revizije po nacionalnem pravu ni pravnega sredstva in da, kadar ne dopusti take revizije, zgolj navede, da pogoji iz člena 367a ZPP niso izpolnjeni.

24 Iz odločbe Ustavnega sodišča (Slovenija) z dne 31. marca 2022 pa izhaja, da bi bilo treba predlog ene od strank v sporu, naj se pri Sodišču vloži predlog za sprejetje predhodne odločbe na podlagi člena 267 PDEU, ki ga ta stranka poda v okviru predloga za dopustitev revizije, obravnavati že v fazi preučitve zadnjenavedenega predloga. Ustavno sodišče je prav tako razsodilo, da kadar Vrhovno sodišče sprejme sklep o zavrnitvi predloga za dopustitev revizije, člen 47 Listine v povezavi s členom 22 slovenske ustave zahteva, da zadnjenavedeno sodišče ta sklep obrazloži enako kot svoje sodne odločbe. Iz navedene odločbe Ustavnega sodišča izhaja, da mora Vrhovno sodišče v okviru postopka odločanja o dopustitvi revizije preučiti predlog za predložitev zadeve Sodišču na podlagi člena 267 PDEU ob upoštevanju meril, ki izhajajo iz sodne prakse Sodišča, in mora v svojem sklepu o zavrnitvi predloga za dopustitev revizije navesti razloge, zaradi katerih pri Sodišču ni vložilo predloga za sprejetje predhodne odločbe, in sicer zato, da lahko Ustavno sodišče po potrebi preveri, ali so bili pogoji, ki omogočajo odstopanje od obveznosti vložitve predloga za sprejetje predhodne odločbe, določene v členu 267, tretji odstavek PDEU, in kakor izhajajo iz te sodne prakse, izpolnjeni.

25 Predložitveno sodišče sicer ugotavlja, da v obravnavani zadevi predloga družbe KUBERA za dopustitev revizije ne izpolnjujeta pogojev iz člena 367a ZPP in jima zato ni mogoče ugoditi, vendar meni, da se glede na odločbo Ustavnega sodišča z dne 31. marca 2022 v postopku v glavni stvari zastavlja pomembno vprašanje glede razlage prava Unije, ki mu nalaga, da pri Sodišču vloži predlog za sprejetje predhodne odločbe na podlagi člena 267 PDEU.

26 V zvezi s tem predložitveno sodišče ugotavlja, da mora za ugotovitev – v fazi preučitve predloga za dopustitev revizije – ali je treba Sodišču v predhodno odločanje predložiti vprašanje glede razlage prava Unije, ki ga je navedla ena od strank v sporu, presoditi nekatera s tem povezana pravna vprašanja. Med drugim bi moralo ugotoviti, ali se v zadevnem sporu uporablja pravo Unije, ali zadevna stranka predlaga, naj Sodišče v postopku predhodnega odločanja odloči o razlagi pravila prava Unije, in ali je treba vložiti predlog za sprejetje predhodne odločbe. To naj bi v bistvu zahtevalo vsebinsko preučitev revizije že v tej fazi. Razlaga, ki jo zagovarja Ustavno sodišče, kar zadeva obveznost, ki izhaja iz člena 267 PDEU, naj bi pomenila popoln preobrat v pristopu, ki mu sledi predložitveno sodišče v okviru svojih sklepov v zvezi s predlogi za dopustitev revizije. Poleg tega predložitveno sodišče navaja, da odločba, ki jo Sodišče izda v postopku predhodnega odločanja, ne bi imela polnega učinka v okviru postopka za dopustitev revizije, saj bi bilo šele v fazi vsebinske preučitve revizije mogoče ugotoviti, ali se pravo Unije v obravnavani zadevi uporablja in ali je potrebna razlaga Sodišča.

27 Predložitveno sodišče se sprašuje tudi, ali bi bilo ob upoštevanju obstoja postopka odločanja o dopustitvi revizije, ki je določen z ZPP, mogoče šteti, da sodne odločbe, zoper katere taka revizija ne bi bila dopuščena, izda nacionalno sodišče, zoper odločitev katerega po nacionalnem pravu ni pravnega sredstva in ki ima obveznost vložitve predloga za sprejetje predhodne odločbe pri Sodišču, določeno v členu 267, tretji odstavek, PDEU.

28 Nazadnje, če bi Sodišče ugotovilo, da mora predložitveno sodišče že v fazi preučitve predloga za dopustitev revizije preučiti vprašanje, ali je treba pri Sodišču vložiti predlog za sprejetje predhodne odločbe, želi predložitveno sodišče izvedeti, ali obveznost obrazložitve, ki je med drugim navedena v točki 51 sodbe z dne 6. oktobra 2021, Consorzio Italian Management in Catania Multiservizi (C-561/19, EU:C:2021:799), velja tudi za sklepe, s katerimi se revizija ne dopusti.

29 V teh okoliščinah je Vrhovno sodišče prekinilo odločanje in Sodišču v predhodno odločanje predložilo ti vprašanji:

„1. Ali tretji odstavek 267. člena PDEU nasprotuje ureditvi [ZPP], po kateri Vrhovno sodišče v postopku odločanja o dopustitvi revizije ne opravlja presoje, ali iz predloženega predloga stranke za predhodno odločanje [Sodišču] izhaja njegova obveznost postaviti predhodno vprašanje?

2. [Če je odgovor na prvo vprašanje pritrdilen, a]li je treba 47. člen Listine glede zahteve po obrazloženosti sodnih odločb razlagati tako, da gre pri procesnem sklepu, s katerim se zavrne strankin predlog za dopustitev revizije na podlagi [ZPP], za ‚sodno odločbo', ki mora vsebovati razloge, zakaj predlogu stranke za postavitev predhodnega vprašanja [Sodišču] v zadevi ni treba ugoditi?"

Vprašanji za predhodno odločanje

Prvo vprašanje

30 Predložitveno sodišče s prvim vprašanjem v bistvu sprašuje, ali je treba člen 267, tretji odstavek, PDEU razlagati tako, da nasprotuje temu, da nacionalno sodišče, zoper odločitev katerega po nacionalnem pravu ni pravnega sredstva, v okviru postopka odločanja o predlogu za dopustitev revizije, katerega izid je odvisen od pomembnosti pravnega vprašanja, ki ga postavi ena od strank v sporu, za pravno varnost, enotno uporabo prava ali razvoj prava, tak predlog za dopustitev revizije zavrne, ne da bi presodilo, ali je dolžno Sodišču v predhodno odločanje predložiti vprašanje glede razlage ali veljavnosti določbe prava Unije, ki je bilo postavljeno v utemeljitev tega predloga.

31 Opozoriti je treba, da je organizacija pravosodja v državah članicah, zlasti glede ustanovitve, sestave, pristojnosti in delovanja nacionalnih vrhovnih sodišč, sicer v pristojnosti teh držav, vendar morajo te pri izvajanju te pristojnosti vseeno spoštovati obveznosti, ki zanje izhajajo iz prava Unije (sodba z dne 11. julija 2024, Hann-Invest in drugi, C-554/21, C-622/21 in C-727/21, EU:C:2024:594, točka 44 in navedena sodna praksa).

32 Iz tega sledi, da čeprav pravo Unije načeloma ne nasprotuje temu, da države članice uvedejo postopke za dopustitev izrednih pravnih sredstev oziroma druge sisteme selekcije ali „filtriranja“ zadev, predloženih nacionalnim vrhovnim sodiščem, je treba pri uvedbi takih postopkov ali sistemov vseeno spoštovati zahteve, ki izhajajo iz tega prava, zlasti iz člena 267 PDEU.

33 V zvezi s tem je treba poudariti, da se s postopkom predhodnega odločanja iz tega člena, ki je bistvo sodnega sistema, uvedenega s Pogodbama, vzpostavlja dialog med dvema sodiščema, in sicer med Sodiščem in sodišči držav članic, s ciljem zagotoviti enotnost razlage prava Unije. S tem ta postopek omogoča zagotoviti doslednost, polni učinek in avtonomijo tega prava ter, nazadnje, njegovo posebno naravo (mnenje 2/13 (Pristop Unije k EKČP) z dne 18. decembra 2014, EU:C:2014:2454, točka 176, ter sodbi z dne 6. oktobra 2021, Consorzio Italian Management in Catania Multiservizi, C-561/19, EU:C:2021:799, točka 27, in z dne 22. februarja 2022, RS (Učinek sodb ustavnega sodišča), C-430/21, EU:C:2022:99, točka 73).

34 Nacionalno sodišče je, kadar zoper njegovo odločitev po nacionalnem pravu ni več nobenega pravnega sredstva, načeloma dolžno predložiti zadevo Sodišču na podlagi člena 267, tretji odstavek, PDEU, če mu je postavljeno vprašanje glede razlage prava Unije ali veljavnosti akta sekundarne zakonodaje (glej v tem smislu sodbe z dne 18. julija 2013, Consiglio Nazionale dei Geologi, C-136/12, EU:C:2013:489, točka 25; z dne 6. oktobra 2021, Consorzio Italian Management in Catania Multiservizi, C-561/19, EU:C:2021:799, točka 32, in z dne 22. decembra 2022, Airbnb Ireland in Airbnb Payments UK, C-83/21, EU:C:2022:1018, točka 79).

35 Obveznost nacionalnih sodišč, zoper odločitve katerih po nacionalnem pravu ni pravnega sredstva, da Sodišču predložijo vprašanje za predhodno odločanje, spada v okvir sodelovanja, ki je bilo uvedeno zaradi zagotovitve pravilne uporabe in enotne razlage prava Unije v vseh državah članicah, med nacionalnimi sodišči kot sodišči, ki so zadolžena za uporabo prava Unije, in Sodiščem. Namen te obveznosti je zlasti preprečiti, da bi se v kateri koli državi članici uveljavila nacionalna sodna praksa, ki ne bi bila v skladu s pravili prava Unije (sodbe z dne 24. maja 1977, Hoffmann-La Roche, 107/76, EU:C:1977:89, točka 5; z dne 4. junija 2002, Lyckeskog, C-99/00, EU:C:2002:329, točka 14, in z dne 4. oktobra 2018, Komisija/Francija (Davčni odtegljaj), C-416/17, EU:C:2018:811, točka 109).

36 Nacionalno sodišče, zoper odločitev katerega po nacionalnem pravu ni pravnega sredstva, je oproščeno obveznosti iz člena 267, tretji odstavek, PDEU le, če ugotovi, da postavljeno vprašanje ni upoštevno, ali da je Sodišče zadevno določbo prava Unije že razložilo, ali da je pravilna razlaga prava Unije tako očitna, da ne dopušča nikakršnega razumnega dvoma (sodbi z dne 6. oktobra 1982, Cilfit in drugi, 238/81, EU:C:1982:335, točka 21, in z dne 6. oktobra 2021, Consorzio Italian Management in Catania Multiservizi, C-561/19, EU:C:2021:799, točka 33).

37 Tako nacionalno sodišče mora v okviru lastne odgovornosti, neodvisno in z vso potrebno skrbnostjo presoditi, ali mora Sodišču predložiti vprašanje o pravu Unije, ki mu je bilo postavljeno, ali pa je, nasprotno, v enem od položajev iz prejšnje točke, kar mu omogoča, da je te obveznosti oproščeno (glej v tem smislu sodbi z dne 15. septembra 2005, Intermodal Transports, C-495/03, EU:C:2005:552, točka 37, in z dne 6. oktobra 2021, Consorzio Italian Management in Catania Multiservizi, C-561/19, EU:C:2021:799, točka 50 in navedena sodna praksa).

38 Kadar je to nacionalno sodišče v enem od teh položajev, torej ni dolžno predložiti zadeve Sodišču na podlagi člena 267, tretji odstavek, PDEU, tudi če bi vprašanje glede razlage ali veljavnosti določbe prava Unije postavila stranka v postopku pred njim (glej v tem smislu sodbo z dne 6. oktobra 2021, Consorzio Italian Management in Catania Multiservizi, C-561/19, EU:C:2021:799, točka 57 in navedena sodna praksa).

39 Navesti je še treba, da odločitve nacionalnega sodišča, ki jih stranke lahko izpodbijajo pred nacionalnim vrhovnim sodiščem, niso odločitve „nacionalnega sodišča, zoper odločitev katerega po nacionalnem pravu ni pravnega sredstva“, v smislu člena 267 PDEU. Okoliščina, da je vsebinska preučitev takih izpodbijanj, ki so bila kot v postopku v glavni stvari vložena v okviru revizije, odvisna od postopka dopustitve te revizije s strani tega nacionalnega vrhovnega sodišča, ne pomeni, da je strankam odvzeto pravno sredstvo (glej v tem smislu sodbi z dne 4. junija 2002, Lyckeskog, C-99/00, EU:C:2002:329, točka 16, in z dne 16. decembra 2008, Cartesio, C-210/06, EU:C:2008/723, točka 76). Obstoj takega postopka torej nižjega sodišča, katerega odločitev se lahko izpodbija v okviru take revizije, ne more spremeniti v nacionalno sodišče, zoper odločitev katerega po nacionalnem pravu ni pravnega sredstva in ki bi zato imelo obveznost predložitve zadeve, določeno v členu 267, tretji odstavek, PDEU.

40 To obveznost pa ima nacionalno vrhovno sodišče, kot je Vrhovno sodišče, ob upoštevanju tega, kar je bilo navedeno v točki 36 te sodbe.

41 V obravnavani zadevi je iz člena 367a(1) ZPP in navedb predložitvenega sodišča razvidno, da to sodišče za ugotovitev, ali se revizija dopusti, preuči, ali se v zadevi, ki mu je bila predložena, postavlja pravno vprašanje, ki je pomembno za zagotovitev pravne varnosti, enotne uporabe prava ali razvoja prava.

42 Vendar je treba poudariti, da se posebni primeri iz te določbe nanašajo izključno na položaje, za katere je, kar zadeva postavljeno pravno vprašanje, značilno bodisi razhajanje med odločbo nacionalnega sodišča druge stopnje in sodno prakso nacionalnega vrhovnega sodišča, bodisi neobstoj sodne prakse zadnjenavedenega sodišča, bodisi neenotnost sodne prakse istega sodišča ali nacionalnih višjih sodišč. V nobenem od teh primerov pa ni sklicevanja na pravo Unije, zlasti na trenutno sodno prakso Sodišča Evropske unije o vprašanju, postavljenem v utemeljitev predloga za dopustitev revizije.

43 Predložitveno sodišče navaja, da navedeno določbo razlaga tako, da mu v fazi preučitve predloga za dopustitev revizije ni treba presojati, ali je treba v okviru revizijskega postopka Sodišču v predhodno odločanje predložiti vprašanje glede prava Unije, postavljeno v utemeljitev tega predloga.

44 Predložitveno sodišče poleg tega pojasnjuje, da kadar se revizija ne dopusti, se z zavrnilnim sklepom postopek pravnomočno konča. V tem primeru bi lahko razlaga prava Unije, ki jo je podalo nižje sodišče, v zadevnem nacionalnem pravnem redu obveljala, tudi če bi vprašanje, postavljeno v utemeljitev predloga za dopustitev revizije, upravičevalo vložitev predloga za sprejetje predhodne odločbe pri Sodišču.

45 Taka nacionalna ureditev ali praksa tako lahko pripelje do položaja, v katerem vprašanje glede razlage ali veljavnosti določbe prava Unije – čeprav ga stranka postavi pred Vrhovnim sodiščem ali pa ga zadnjenavedeno mora postaviti ob upoštevanju pravnega vprašanja, ki ga je navedla ta stranka, in ne spada med izjeme iz točke 36 te sodbe – ne bi bilo predloženo Sodišču, s čimer bi bila kršena obveznost, ki je temu nacionalnemu sodišču naložena s členom 267, tretji odstavek, PDEU.

46 Tak položaj pa lahko ogrozi učinkovitost sistema sodelovanja med nacionalnimi sodišči in Sodiščem, vzpostavljenega s členom 267 PDEU, in uresničitev ciljev tega člena, zlasti cilja preprečiti, da se v kateri koli državi članici uveljavi nacionalna sodna praksa, ki ni v skladu s pravili prava Unije.

47 Te razlage ne omaje sodna praksa, ki izhaja iz sodb z dne 15. marca 2017, Aquino (C-3/16, EU:C:2017:209, točka 56), in z dne 6. oktobra 2021, Consorzio Italian Management in Catania Multiservizi (C-561/19, EU:C:2021:799, točka 61), v skladu s katero lahko nacionalno sodišče, zoper odločitev katerega po nacionalnem pravu ni pravnega sredstva, opusti predložitev vprašanja za predhodno odločanje Sodišču iz razlogov nedopustnosti, ki so lastni postopku pred tem nacionalnim sodiščem, ob upoštevanju načel enakovrednosti in učinkovitosti.

48 Prva od teh sodb se je namreč nanašala na nacionalno pravilo, v skladu s katerim pritožbeni razlog ni dopusten, kadar se z njim izpodbija le en razlog iz izpodbijane sodbe, medtem ko lahko drugi razlogi že sami po sebi to sodbo utemeljijo (sodba z dne 15. marca 2017, Aquino, C-3/16, EU:C:2017:209, točka 54). Druga od navedenih sodb se je nanašala na nacionalno pravilo, v skladu s katerim je treba novo vprašanje, ki ga je stranka postavila po vložitvi pravnega sredstva pri nacionalnem sodišču, ki odloča na zadnji stopnji, razglasiti za nedopustno, ker se z njim spreminja predmet spora (sodba z dne 6. oktobra 2021, Consorzio Italian Management in Catania Multiservizi, C-561/19, EU:C:2021:799, točka 60).

49 V zadevah, v katerih sta bili izdani sodbi, navedeni v prejšnji točki, je šlo za nacionalna pravila, ki so določala povsem postopkovne pogoje dopustnosti, katerih nespoštovanje je nacionalnemu sodišču, ki odloča na zadnji stopnji, onemogočilo vsebinsko preučitev izrednega pravnega sredstva.

50 Drugače kot ta pravila pa merilo za dopustitev revizije, kakor je določeno v členu 367a(1) ZPP, zahteva, da Vrhovno sodišče preuči pomembnost pravnega vprašanja, postavljenega v utemeljitev predloga za dopustitev take revizije, za pravno varnost, enotno uporabo prava ali razvoj prava.

51 Ob tem iz ustaljene sodne prakse tudi izhaja, da načelo razlage nacionalnega prava, ki je v skladu s pravom Unije, zahteva, da nacionalna sodišča, zlasti s spoštovanjem prepovedi razlage nacionalnega prava *contra legem*, ob upoštevanju celotnega nacionalnega prava in ob uporabi metod razlage, ki jih priznava to pravo, storijo vse, kar je v njihovi pristojnosti, da zagotovijo polni učinek zadevne določbe prava Unije in dosežejo rešitev, ki je v skladu s ciljem te določbe (glej v tem smislu sodbe z dne 5. oktobra 2004, Pfeiffer in drugi, od C-397/01 do C-403/01, EU:C:2004:584, točki 118 in 119; z dne 29. junija 2017, Popławski, C-579/15, EU:C:2017:503, točke od 31 do 34, in z dne 11. julija 2024, Skarb Państwa (Zamuda pri neznatnem plačilu ali majhnem dolgu), C-279/23, EU:C:2024:605, točka 29 in navedena sodna praksa).

52 Zahteva po skladni razlagi med drugim vključuje obveznost nacionalnih sodišč, da po potrebi spremenijo ustaljeno sodno prakso, če ta temelji na razlagi nacionalnega prava, ki ni združljiva s cilji prava Unije. Zato nacionalno sodišče ne more utemeljeno trditi, da nacionalne določbe ne more razlagati v skladu s pravom Unije le zato, ker se je ta določba dosledno razlagala v smislu, ki ni v skladu s tem pravom (glej v tem smislu sodbe z dne 19. aprila 2016, DI, C-441/14, EU:C:2016:278, točki 33 in 34; z dne 17. aprila 2018, Egenberger, C-414/16, EU:C:2018:257, točki 72 in 73, in z dne 11. julija 2024, Skarb Państwa (Zamuda pri neznatnem plačilu ali majhnem dolgu), C-279/23, EU:C:2024:605, točka 30 in navedena sodna praksa).

53 Ker so le nacionalna sodišča pristojna za razlago nacionalnega prava, mora predložitveno sodišče presoditi, ali je mogoče nacionalno ureditev iz postopka v glavni stvari razlagati v skladu z zahtevami iz člena 267 PDEU. Ob tem mora Sodišče predložitvenemu sodišču glede na elemente iz predložitvenega sklepa dati nekaj koristnih napotkov (glej v tem smislu sodbo z dne 9. aprila 2024, Profi Credit Polska (Obnova postopka, ki se je končal s pravnomočno odločbo), C-582/21, EU:C:2024:282, točka 64).

54 V obravnavani zadevi kaže, da je, kot je razvidno iz informacij, ki jih je predložitveno sodišče predložilo v zvezi z razvojem, ki izhaja iz sodne prakse Ustavnega sodišča, navedene v točki 24 te sodbe, skladna razlaga nacionalne ureditve iz postopka v glavni stvari mogoča.

55 V zvezi s tem je treba ugotoviti, da kaže, da določbe ZPP iz postopka v glavni stvari Vrhovnemu sodišču ne prepovedujejo, da v okviru postopka odločanja o predlogu za dopustitev revizije presodi, ali vprašanje glede razlage ali veljavnosti določbe prava Unije, postavljeno v utemeljitev tega predloga, zahteva vložitev predloga za sprejetje predhodne odločbe pri Sodišču ali pa, nasprotno, spada v eno od izjem, navedenih v točki 36 te sodbe.

56 Natančneje, kaže, da primeri, navedeni v členu 367a(1) ZPP, niso izčrpni. V teh okoliščinah je to določbo, kot kaže, mogoče razlagati v skladu z obveznostjo iz člena 267, tretji odstavek, PDEU, in sicer tako, da merilo pomembnosti postavljenega pravnega vprašanja za pravno varnost, enotno uporabo prava ali razvoj prava, ki je določeno v navedeni nacionalni določbi, vključuje primer, v katerem stranka v sporu, ki predlaga, naj se dopusti vložitev revizije, postavi vprašanje glede razlage ali veljavnosti določbe prava Unije, ki ne spada v nobeno od izjem iz točke 36 te sodbe in ki zato zahteva, da se pri Sodišču vloži predlog za sprejetje predhodne odločbe glede na cilje iz člena 267 PDEU, na katere je opozorjeno v točkah od 33 do 35 te sodbe.

57 Presoja iz točke 55 te sodbe ne zahteva bolj poglobljene preučitve od tiste, ki jo mora opraviti Vrhovno sodišče na podlagi člena 367a(1) in člena 367b(4) ZPP, saj ta presoja zahteva le, da se to sodišče prepriča o upoštevnosti postavljenega vprašanja za rešitev spora, o katerem odloča, in da

po potrebi preveri, ali je treba od Sodišča pridobiti razlago določbe prava Unije, na katero se to vprašanje nanaša, ker navedeno vprašanje ne spada v nobeno od izjem, na katere je bilo opozorjeno v točki 36 te sodbe.

58 Poudariti je treba še, da je treba obveznost, ki jo ima nacionalno sodišče, zoper odločitev katerega po nacionalnem pravu ni pravnega sredstva, na podlagi člena 267, tretji odstavek, PDEU, kadar ne gre za eno od teh izjem, razumeti tako, da ne posega v odgovornost tega nacionalnega sodišča, da odloči, v kateri fazi nacionalnega postopka je treba Sodišču predložiti vprašanje za predhodno odločanje (glej v tem smislu sodbo z dne 6. oktobra 2021, Consorzio Italian Management in Catania Multiservizi, C-561/19, EU:C:2021:799, točka 56). Poleg tega mora navedeno nacionalno sodišče presoditi, ali je v interesu učinkovitega izvajanja sodne oblasti, da se to vprašanje postavi šele po kontradiktorni razpravi (glej v tem smislu sodbo z dne 1. februarja 2017, Tolley, C-430/15, EU:C:2017:74, točka 32).

59 Tako mora nacionalno vrhovno sodišče, ki odloča o predlogu za dopustitev revizije in ki ima obveznost pri Sodišču vložiti predlog za sprejetje predhodne odločbe, odločiti, ali je treba to vložitev opraviti v fazi odločanja o tem predlogu za dopustitev ali v poznejši fazi (glej po analogiji sodbo z dne 4. junija 2002, Lyckeskog, C-99/00, EU:C:2002:329, točka 18). Če se odloči predlog za sprejetje predhodne odločbe vložiti v fazi odločanja o predlogu za dopustitev revizije, mora odločanje o tem predlogu prekiniti do izdaje predhodne odločbe in nato to odločbo uporabiti pri presoji vprašanja, ali je treba revizijo dopustiti.

60 Glede na navedeno je treba na prvo vprašanje odgovoriti, da je treba člen 267, tretji odstavek, PDEU razlagati tako, da nasprotuje temu, da nacionalno sodišče, zoper odločitev katerega po nacionalnem pravu ni pravnega sredstva, v okviru postopka odločanja o predlogu za dopustitev revizije, katerega izid je odvisen od pomembnosti pravnega vprašanja, ki ga postavi ena od strank v sporu, za pravno varnost, enotno uporabo prava ali razvoj prava, tak predlog za dopustitev revizije zavrne, ne da bi presodilo, ali je dolžno Sodišču v predhodno odločanje predložiti vprašanje glede razlage ali veljavnosti določbe prava Unije, ki je bilo postavljeno v utemeljitev tega predloga.

Drugo vprašanje

61 Predložitveno sodišče z drugim vprašanjem v bistvu sprašuje, ali je treba člen 267 PDEU v povezavi s členom 47, drugi odstavek, Listine razlagati tako, da mora nacionalno sodišče, zoper odločitev katerega po nacionalnem pravu ni pravnega sredstva, v sklepu, s katerim zavrne predlog za dopustitev revizije, ki vsebuje predlog, naj se Sodišču v predhodno odločanje predloži vprašanje glede razlage ali veljavnosti določbe prava Unije, navesti razloge, zaradi katerih te predložitve ni opravilo.

62 V zvezi s tem je treba opozoriti, da iz sistema, uvedenega s členom 267 PDEU v povezavi s členom 47, drugi odstavek, Listine, izhaja, da če nacionalno sodišče, zoper odločitev katerega po nacionalnem pravu ni pravnega sredstva, meni, da je zato, ker gre za enega od treh položajev, navedenih v točki 36 te sodbe, oproščeno obveznosti vložitve predloga za sprejetje predhodne odločbe pri Sodišču, določene v členu 267, tretji odstavek, PDEU, mora biti iz obrazložitve njegove odločbe razvidno, bodisi da postavljeno vprašanje glede prava Unije ni upoštevno za rešitev spora, bodisi da razlaga zadevne določbe prava Unije temelji na sodni praksi Sodišča, bodisi, če take sodne prakse ni, da je razlaga prava Unije za nacionalno sodišče, ki odloča na zadnji stopnji, tako očitna, da ne dopušča nobenega razumnega dvoma (sodba z dne 6. oktobra 2021, Consorzio Italian Management in Catania Multiservizi, C-561/19, EU:C:2021:799, točka 51).

63 Iz odgovora na prvo vprašanje pa izhaja, da nacionalno vrhovno sodišče, kot je Vrhovno sodišče, brez poseganja v uporabo povsem postopkovnega razloga za nedopustnost, kakršni so razlogi iz točke 49 te sodbe, ne sme zavrniti predloga za dopustitev revizije, v katerem se postavlja vprašanje glede razlage ali veljavnosti določbe prava Unije, ne da bi pred tem presodilo, ali je dolžno to vprašanje predložiti Sodišču v predhodno odločanje oziroma ali navedeno vprašanje spada v eno od izjem, navedenih v točki 36 te sodbe.

64 Iz tega sledi, da kadar to nacionalno vrhovno sodišče odloči, da bo tak predlog zavrnilo na podlagi ene od teh izjem, mora ta odločitev izpolnjevati zahtevo po obrazložitvi, na katero je bilo opozorjeno v točki 62 te sodbe.

65 Glede na zgornje preudarke je treba na drugo vprašanje odgovoriti, da je treba člen 267 PDEU v povezavi s členom 47, drugi odstavek, Listine razlagati tako, da mora nacionalno sodišče, zoper odločitev katerega po nacionalnem pravu ni pravnega sredstva, v sklepu, s katerim zavrne predlog za dopustitev revizije, ki vsebuje predlog, naj se Sodišču v predhodno odločanje predloži vprašanje glede razlage ali veljavnosti določbe prava Unije, navesti razloge, zaradi katerih te predložitve ni opravilo, in sicer bodisi da to vprašanje ni upoštevno za rešitev spora, bodisi da je Sodišče zadevno določbo prava Unije že razložilo, bodisi da je pravilna razlaga prava Unije tako očitna, da ne dopušča nobenega razumnega dvoma.

Stroški

66 Ker je ta postopek za stranki v postopku v glavni stvari ena od stopenj v postopku pred predložitvenim sodiščem, to odloči o stroških. Stroški za predložitev stališč Sodišču, ki niso stroški omenjenih strank, se ne povrnejo.

Iz teh razlogov je Sodišče (veliki senat) razsodilo:

1. **Člen 267, tretji odstavek, PDEU je treba razlagati tako, da nasprotuje temu, da nacionalno sodišče, zoper odločitev katerega po nacionalnem pravu ni pravnega sredstva, v okviru postopka odločanja o predlogu za dopustitev revizije, katerega izid je odvisen od pomembnosti pravnega vprašanja, ki ga postavi ena od strank v sporu, za pravno varnost, enotno uporabo prava ali razvoj prava, tak predlog za dopustitev revizije zavrne, ne da bi presodilo, ali je dolžno Sodišču v predhodno odločanje predložiti vprašanje glede razlage ali veljavnosti določbe prava Unije, ki je bilo postavljeno v utemeljitev tega predloga.**

2. **Člen 267 PDEU v povezavi s členom 47, drugi odstavek, Listine Evropske unije o temeljnih pravicah je treba razlagati tako, da mora nacionalno sodišče, zoper odločitev katerega po nacionalnem pravu ni pravnega sredstva, v sklepu, s katerim zavrne predlog za dopustitev revizije, ki vsebuje predlog, naj se Sodišču v predhodno odločanje predloži vprašanje glede razlage ali veljavnosti določbe prava Unije, navesti razloge, zaradi katerih te predložitve ni opravilo, in sicer bodisi da to vprašanje ni upoštevno za rešitev spora, bodisi da je Sodišče zadevno določbo prava Unije že razložilo, bodisi da je pravilna razlaga prava Unije tako očitna, da ne dopušča nobenega razumnega dvoma.**

Lenaerts | von Danwitz | Biltgen

Jürimäe | Lycourgos | Arastey Sahún

Rodin	Gratsias	Gavalec
Arabadjiev	Passer	Csehi
	Spineanu-Matei	

Razglašeno na javni obravnavi v Luxembourgu, 15. oktobra 2024.

Sodni tajnik	Predsednik
A. Calot Escobar	K. Lenaerts